

Albert GIRAUD: A magas F

„Minden bizonyosságunk az álmokban rejlik.”
(Edgar Allan Poe)

Catalini egyszer csak abbahagyta az éneklést, lecsukta a zongorát és Lovarias felé fordult.

– Ön is hallja ezt? – kérdezte, majd fejét leszegve hallgatózni kezdett a hirtelen támadt csendben.

Ma este különösen szép volt, akár egy igazi díva vagy egyenesen királynő. Most nem volt olyan fenséges, mint a *Szemiramiszban*, de olyan pajkos sem, mint *A titkos házasságban*. Szépsége inkább valami különös fájdalmat sugárzott magából. Tekintete megfeszült, orrlyukai kitágultak, ajka legörbült. Tragédiába illő alakja látványosan kirajzolódott uszályos ruhájának redői alatt, keble lágyan süllyedt és emelkedett.

– Csak az izgalom teszi, gyermekem – remegett az öreg Lovarias hangja, és amikor ismét megszólalt, szavai egy főúr gáláns udvariasságát és már-már pimasz előzékenységét tükrözték. – Ha azt hinném, hölgyem, hogy önmagamért szeret, most arra kellene gondolnom, hogy meg akar szabadulni tőlem.

Azzal elégedetten helyre igazította parókáját, telt ujjait végighúzta frissen borotvált állán, lefricskázott egy porszemet hófehér zsabójáról, és az énekesnőre mosolygott.

Ám amaz mintha meg sem hallotta volna.

Lovarias meghajolt, sarkon fordult és távozott: elegánsan és ruganyosan, mintha egy régi menüettet táncolna.

A díva mozdulatlan maradt.

Lovarias bolondnak hiszi, pedig nem örült meg, ez biztos: amikor énekel, egy másik hang is kíséri már régóta. Akár otthon van, akár Lovarias-nál, akár a Scala-ban, reggel és este, bárhol és bármikor, hangját egy láthatatlan énekesnő kíséri. Először éppen itt hallotta meg, ebben az

öltözőszobában. Egy alkalommal Lovarias és néhány rajongója egészen hazáig kísérte őt az előadás után. Mielőtt elváltak, arra kérték, adja elő még egyszer Cimarosa egyik áriáját. És akkor a kitárt ablakokon át, az olasz éjszakák fénylő békéjétől övezve, a szerenád szárnyra kapott az éterben... Ám az utolsó dallamot követően a park mélyén ismét felcsendült a gyors, virtuóz ária. Nem hallotta más, csak ő. Más lakhely nem lévén a környéken, a hangnak a parkból kellett érkeznie. A szolgálók egész éjjel a kertet kutatták, de a másik énekesnőnek nyoma veszett. Attól az éjszakától kezdve úgy érezte, kísértet jár a nyomában.

A titokzatos énekesnő mostanában már nem ismétli, amit énekel – inkább tökéletesíti. A hangja szélesebb skálán mozog, teltebb és hajlékonyabb, mint az övé. Az ő kitartott hangjai mellett a primadonna hangjai *staccató*knak, *staccatói* mellett a primadonna *staccatói* kitartott hangoknak tűnnek. Ő elkezd a dallamot, a *másik* pedig azonnal kibontja azt – egy oktávval feljebb lépve. Egyszer leheletnyi hibát ejtett egy kromatikus skálában, mire az a *másik* egy teljes napig gyakorolgatta azt a bizonyos lépést. Babonás félelmében Rosina szentképeket és rontástól óvó amuletteket aggatott magára, Desdemona pedig, hogy távol tartsa ördögi vetélytársnőjét, az impresszárió és az elképedt színészek szemelátára szentelt vízzel locsolta fel a Scala színpadát. Az isteni sugallattól megvilágosodva nem akart többé színházban énekelni. A díva váratlan megtérése nagy port kavart Olaszországban, ám nem kellett hozzá sok idő, hogy a helyi katedrálisban énekelhessen nagy tömeg előtt. Stradella egyik fohászát adta elő, nagy erővel és átéléssel, de az az átkozott hang szinte azonnal rákezdte vele együtt: először gyengéden, majd egyre nagyobb erőre kapva elnyomta az orgona harsogását, a székek zörgését, a beszélgetést és a bejáratnál ácsorgók toporgását, akik azért várakoztak ott, hogy futó pillantást vethessenek majd a távozó énekesnőre. Az a hang, a *másik* hangja nekifeszült a boltozatnak és elárasztotta a templom belsejét – mintha maga az épület kelt volna életre. Az Úr tehát saját

házában sem segített rajta, így hát az énekesnő ma visszatér a Scala-ba: egy órán belül ott lesz, hogy az érte oly régóta rajongóknak énekelhessen.

Nyugtalanság kerítette hatalmába az ifjú dívát. Járkálni kezd, széltében-hosszában, keresztül-kasul, lassan, majd gyorsan bejárja a szobákat, fennhangon motyog, lábával az uszályára tapos, elindul, megáll, visszafordul, megint megáll, az egyik ablakot feltépve lelök egy japán vázát, amely darabokra törik a parkettán. Végül azután kócos hajjal kihajol az erkélyen.

Odakint némán alszik a környék. Az ég leple gyászfeketén terül a házakra, a felhőket ezüstbe vonja az elmosódott körvonalú hold korongja. A fullasztó meleg valósággal agyonnyomja súlyával. Valami titokzatos dolog készülődik.

Hirtelen kivilágosodik minden, amint a vihar dübörögve lecsap a városra. A villámok fénylő pallosokként szaggatják az eget. Elered az eső.

Nyolc órát kongatnak.

Catalini az embereit szólítja, és befogatja a lovakat a hintóba.

– A Scalába!

Odabent megtelik a nézőtér. A tömeg hullámszik: a földszinten, a falak és a székek vörös kárpitja előtt fekete frakkok sötétlenek, az emeleten szatén- és selyemruhák villóznak. Itt-ott gyémántékszereken csillan meg a fény. A kelmék kavalkádjában a páholyok gyertyatartói fűrtökben ragyognak. Lovarias odafent, a színpadhoz közel ülve a korlát bársonyán nyugtatja vénséges, fehér kezét.

Megjelenik Catalini. Kitör az éljenzés, a színpadot hamarosan ellepik az oda dobott virágok. A díva immár eltökélt: elhatározta, hogy a végsőkig küzdeni fog. Bátorsága magával ragadja, szeme diadalittasan tündököl.

Az első frázis megszólal, kibomlik, betölti a teret. A *másik* némán várakozik.

Az énekesnő valósággal sugárzik, minden olyan, mint azelőtt: végre visszatért önmagához. Átlényegülése fiatalos hévvel és büszkeséggel tölti el. Övé a világ, szenvedélyek, dicsőség, gazdagság, csodás kalandok várják! Jöjjön hát a gyönyör, a pénz, az elismerés! Ettől a gondolattól minden hangja kristálytiszta zeng.

Ziháló *crescendo*-i, szédítő záróakkordjai magukkal ragadják a zenekart. Hangja emelkedik, ereszkedik, gördül, ugrál, mígnem végül az utolsó trillával eléri a magas D-t.

A közönség felállva ünnepli.

Újabb áriába kezd.

Ezúttal egy oktávval feljebb.

A *másik* megismétli.

Catalini arca halásápadttá válik, testét kiveri a jeges verejték, toroka összeszorul. És a színház, az emeletek és a gúnyos, grimaszoló arcok mintha mind forognának körülötte.

De mit számít mindez! Kihúzza magát, fájdalmas mosolyt erőltet az arcára – és folytatja az áriát. Ám ezúttal minden hangot, minden dallamívet megismétel a *Másik*, de magasabban, mindig magasabban, egyre magasabban. És amikor a primadonna minden erejét megfeszítve kiéneklei a magas D-t, mellkasa már ég a belső tüztől, ajka megfeszül, szeme kifordul, és még feljebb akar menni, hogy elérje a *másikat*, aki már a magas F-et trillázza. Lábujjhegyre emelkedik, rekedt sikolyt hallat, merev kezével mintha a levegőbe akarna kapaszkodni – és holtan esik a padlóra.

Valovics Dániel fordítása